

Nuoruuden muistelmia ja tulevaisuuden toiveita

Pekka Ervastin puhe Ruusu-Ristin vuosijuhlassa 5.6.1933

Tuo otsikko tuntuu sängen vaativalta ja kuulijat voivat ajatella, että mitähän hän nyt aikoo puhua – ehkä poliittisia ja muita sellaisia asioita. Tahdon silloin heti sanoa niille, jotka odottavat sellaista, että en tule puhumaan tuollaisista suurenmoisista asioista. En myöskään tule puhumaan muistelmia aikaisemmasta elämästä ja muinaisuuden historiasta, vaan tämä aihe, josta nyt aion puhua, on sängen yksinkertainen, jopa persoonallinen. Tulen kertomaan muutamia monille ehkä ennestään tuttuja asioita, muistelmia omasta elämästäni ja liitän niihin joitakin tulevaisuuden toiveita, erittäin yksinkertaisia ja vaatimattomia. Toistan vielä, että useimmat teistä ovat voineet kuulla näistä samoista menneisyyden asioista, mutta luultavasti on joitakuuta, jotka eivät ole kuulleet niistä. Jos kaikilla on kärsivällisyyttä, tahdon kohdistaa teidän huomionne muutamaaan seikkaan. Koetan puhua lyhyesti, että aikaa ei kuluisi liiaksi. Tämä on vähän hatara vertaus, sillä huomaan, että kun lupaan olla säästäväinen ajan suhteen, käykin päinvastoin. Mutta nyt tahdon ponnistaa tahdonvoimani, että aika ei kuluisi hukkaan.

Kun luon katseeni taaksepäin omaan elämäni ja varsinkin sen lapsuuteen ja edelleen nuoruuteeni, josta nytkin tahtoisin esittää muutamia asioita, niin silloin minun täytyy kaikkein ensimmäiseksi kiittää oman äitini muistoa. Minulla oli siinä mielessä viisas äiti, että hän ei opettanut minulle koskaan mitään pahasta. Hän ei puhunut sanaakaan koskaan pahasta hengestä, pirusta ja perkeleestä, helvetistä ja muusta sellaisesta. Minä olin niistä asioista aivan tietämätön varhaisessa lapsuudessani. Vasta koulussa sain kuulla viimeiseltä opettajaltani, että on olemassa perkele, joka on kuin kiljuva jalopeura. Ne olivat pöyristyttäviä asioita minulle. En ollut ennen kuullut niistä ja ajattelin: onpa merkillistä, ettei äitini puhunut mitään sellaisista rumista asioista. Äitini ei koskaan käyttänyt sellaisia sanoja, vaan opetti päinvastoin, että on olemassa Jumala ja että se Jumala on hyvä. Eikä se Jumala ole mikään kuva. Jumala on kaikkialla luonnossa. ”Kuuntele linnun laulua. Siinä kuuluu Jumalan ääni. Niityissä ja kukkasissa tulee Jumalan kauneus ilmi, ja kun katselet pilviä taivaalla ja näet auringon loistavan, tiedä että ne ovat Jumalan pilvet ja aurinko. Jumala on kaikkialla.” Minä en siis saanut sellaista kuvaa ukosta, joka istuu jossakin pilvien takana. Äiti oli jonkinlainen panteisti, teosofi ja mystikko luonnostaan, sillä ei hän voinut tietää vielä silloin mitään teosofiasta. Me emme tienneet täällä niistä asioista vielä silloin mitään. Minä olen hengessäni kiittänyt äitiäni siitä, että hän ei turmellut millään tavalla mielikuvitustani rumilla ja valheellisilla kuvilla. Myöhemmin olen kyllä huomannut, että nuo kuvat perkeleestä ja ikuisesta kadotuksesta ovat symboleja, mutta ihmiset yleensä ottavat ne realistisesti. Olen siis iloinen, että äitini ei vienyt minua valheeseen, vaan pienestä pitäen talutti kädestä minua taivaan ja todellisuuden ihanaan valtakuntaan. Se oppi, mikä siitä oli, se tulevaisuuden toive, joka omasta kokemuksestani on näkynyt ja joka nyt on kyllä koko lailla toteutunut meidän aikanamme ja voinen sanoa, että myöskin aikaansaamme joskus, on että pienille lapsille ei opeteta mitään pahasta jumalasta, ei mitään Jumalan vastakohtaa pirusta, joka koettaa vietellä ihmisiä, vaan, että heille opetetaan silkkaa totuutta hyvydestä, oikeasta, kauneudesta, Jumalasta, joka on tuon kaiken ilmennys ja täydellisyys. Minulla on sellainen tulevaisuuden toive, että tämän maapallon mielikuvitus puhdistuisi niin suuresti, että se todella muuttuisi kirkkaaksi ja valoisaksi. Suuret mestarit ovat aloittaneet sitä aikaa. Sitten Jeesus Kristus jatkoi sitä mahtavasti. Mutta me ihmiset olemme saastuttaneet sitä auraa kaikenmoisilla rumilla mielikuvilla. Me turmelemme sitä omilla mielikuvillamme, mutta minun toiveeni on, että tuo ruma mielikuvitus loppuisi ja että me katselisimme lasten silmin hyvää, kauneutta ja rakkautta, joka ilmenee tässä Jumalan maailmassa.

Olin 8-vuotias kun äitini kuoli. Tunsin itseni perin yksinäiseksi. En oikein tiedä vaikuttiko se juuri siihen, että olin koko lailla hermostunut hänen kuolemansa jälkeen. Muistan,

kuinka koko lapsuuteni ajan kuljin jonkinlaisessa rauhaisassa olotilassa, mutta kun jouduin yksin, tulin päivä päivältä yhä hermostuneemmaksi ja levottomammaksi. Silloin avautuivat omat silmäni näkemään pahan maailmassa. Loukkaannuin, jos näin jotakin vääryyttä tapahtuvan, jos ihminen oli petollinen ja valheellinen, ei pysynyt totuudessa tai ei ollut hienotunteinen. Ja silloin lankesin itse mahdollottoman suureen syntiin: suuttumukseen ja vihaan. Se oli vitsauksena lapsuudessani. Olin nopea suuttumaan. Eikä se rajoittunut siihen, vaan tulin kuin raivopäiseksi, kun vääryyttä tapahtui itselleni tai toisille. Tahdoin huutaa ja päästää suustani niin hirveitä sanoja kuin suinkin tiesin. Ehkä ne olivat kuitenkin melko lieviä, sillä enhän tuntenut kovin pahoja sanoja. Muistan kuinka minun tuntui olevan pakko joskus kieriskellä raivonpuuskassa, kun en muuta voinut. Kului muutama vuosi, ja tapahtui sitten vuonna 1890 ollessani 14-vuotias, että olin taaskin kovasti suuttumassa vääryydestä, joka kohdistui johonkin henkilöön, kun kuulen äänen, sointuisan äänen, joka sanoo: ”Älä suutu. Ei sinun tarvitse koskaan suuttua. Mikään asia ei parane suuttumalla ja vihastumalla. Maailma ei tule paremmaksi sillä, että raivostut.” Näin sanoi se ääni. Hämmästyin suuresti, että tuollainen ääni kuului, vaikkei huoneessa ollut ketään. Sydämeeni tulvahti äärettömän hyvä mieli, sillä tunsin, että noin itsekin aina tahdoin, mutta en osannut niin tehdä. Se ääni vaikutti minuun sellaisella taikavoimalla, että sitten osasin kyllä olla suuttumatta. Sen opetuksen siitä sain.

Myöhemmin, nyt näin perästäpäin olen kysynyt, keneltä tuon opetuksen sain. Sen opetuksen sain mestarilta, ja vasta monta vuotta myöhemmin, kun opin ja luin evankeliumeja vakaumuksella ja ymmärryksellä, tiesin, että tämä oli Jeesuksen ensimmäinen käsky. Se herätti minussa suuren tulevaisuuden toiveen. Ajattelin näet, että mestarin itse piti vaivautua huomauttamaan siitä minulle, vaikka sen asian, hänen käskynsä, pitäisi olla kristikunnan tiedossa. Mutta kukaan ihminen ei ollut opettanut sitä minulle. En saanut koskaan kuulla, että Jeesus oli antanut sellaisen käskyn. Koulua olin käynyt monta vuotta, eikä siellä kukaan puhunut eikä opettanut sellaista, vaan koulussa päinvastoin opetettiin, että esimerkiksi teologinen viha oli oikeaa. Ja sen tähden sanoisin nyt eräänä tulevaisuuden toiveenani: Älkäämme jättäkö nuoria ihmisiä ja lapsia tietämättömiksi siitä, mitä oma mestarimme, Vapahtajamme on opettanut, että Jeesuksen ensimmäinen käsky on ”Älä suutu”. Se hyvin kuuluu lapsille. Meidän ei pidä kuitenkaan lasten kanssa syventyä tuohon toiseen käskyyn ”Ole puhdas”, vaan pysyä jonkinlaisessa positiivisessa keskustelussa, ja selittää, ei liian syvällisesti, että ole aina puhdas mieleltäsi ja ajattele kauniita asioita.

Juuri ensimmäinen käsky on erikoisen tärkeä kaikkien lasten tietää. Sentähden minun tulevaisuuden toiveenani on, että tulee aika, jolloin meidän lapsillemme opetetaan Jeesus Kristuksen elämän opetuksia, hänen käskyjään, että he eivät jää totuudesta tietämättömiksi, tietämättömiksi siitä, mitä meidän oma mestarimme on opettanut, niin kuin minulle ja monelle muulle kävi. Minut pelasti tuo erikoisen salaperäinen mestarin oma ääni, mutta pelkään, että se ei tapahdu kaikille, sillä sehän on erikoisen velvoittava, mutta me voimme hyvin opettaa lapsillemme, mitkä ovat Jeesuksen käskyt. Voimme hyvin tehdä sen, sillä sisässämme samalla ymmärrämme, että kun näitä opetamme lapsille, niin lapset katsovat ihailen meitä, mutta myöskin erikoisen tarkkaavasti, jos me niitä käskyjä rikomme. Se on siis samalla suuri kehoitus meille itsellemme noudattaa näitä käskyjä.

Olin 17-vuotias kun tulin ylioppilaaksi keväällä vuonna 1893. En ollut vielä käynyt rippikoulua. Sitten kävi niin, ettei minun tarvinnutkaan erikoisesti sitä käydä, vaan pappi selitti minulle vain muutamia asioita, josta olen kiitollinen hänelle. Ja siten sain ensimmäisen kerran mennä ehtoolliselle, joka pidettiin silloin Nikolain kirkossa joulupäivänä vuonna 1893. Ehtoollismenoja toimitettaessa, urkujen soidessa ja nuorten polvistuessa alttarin ympärille, minun silmäni olivat ylöspäin kohotettuina kohti kirkon alttaritaulua. En ollut koskaan pitänyt siitä taulusta, sillä mielestäni se oli ruma. Sitä katsellessani se peittyi kuin jonkinlaiseen sumupilveen. Hetken kuluttua pilveen muodostui aukko, jossa näin mitä ihmeellisimmät lempeät ja viisaat kasvot, ja minä tiesin heti sydämessäni, että tuossa oli Jeesus Kristus. Ne kasvot olivat elävät. Hänen silmänsä puhuivat, hänen huulensa hienosti hymyilivät, ja vaikka hän ei mitään puhunut, tiesin mitä

ajatuksia hänestä tulvi minuun. Tiesin siinä silmänräpäyksessä, että usko uskonto on sitä, että meidän pitää olla niin hyviä, niin rakastavia ja puhtaita kuin Jeesus. Siinä on koko usko, ajattelin, ja kuin pyyhkäisemällä menivät kaikki teologiset opit, mitä olin ehkä oppinut, tuntui, että Jeesus itse sanoi minulle: ”Kas, koko elämä, uskonto ja kaikki on siinä, että kuljet minun jäljessäni ja noudatat samaa elämää kuin minä olen elänyt.” Lähdin kirkosta kotiin kokemuksen aiheuttaman tunnelman vallassa. Kulkiessani yksin – kirkossa ei ollut ketään kotiväestä mukana – pitkin Aleksanterinkatua, ajattelin: ”Tämäpä on ihmeellistä. Minä tiedän paljon sellaista, josta muut eivät tiedä mitään, ei isä eikä täditkään. Ei kukaan tiedä, että minun pitää elää vain Jeesuksen käskyjen mukaan, Jeesuksen hengessä seurata häntä. Se on koko elämän käsky, kaikki ja uskonto mikä on.” Elämä tuntui selvältä ja suloiselta. Ei ollut harkitsemista sinne tai tänne. Ja sen kokemuksen johdosta minulla on selvä toivomus tulevaisuuden suhteen, että nuorille ihmisille pitää opettaa – ja tietenkin kaikille ihmisille – mitä uskonto todellisuudessa on, mitä elämä todellisuudessa on. Ensimmäisenä ei ole se, että me uskomme sitä tai tätä. Ensimmäinen todellisessa elämässä on se, että me tunnemme mestarin ja kuljemme hänen jäljessään. Ja se opetus ja kasvatustieteenkin tapahtuu kaikista parhaiten sillä tavoin, että me vanhemmat ihmiset seuraamme mestaria ja siten kykenemme opettamaan lapsille ja nuorille sitä samaa. Toivon sen ajan tulevan, jolloin ihmiset jo nuoresta lähtien ymmärtävät, ettei tarvitse mitään tuomita ja ajatella sinne tänne, ettei tarvitse olla kova ja sydämetön, vaan päinvastoin näyttää vain esimerkkiä hyvästä, kulkea mestarin jäljessä. Silloin on elämä ratkaistu. Ei tarvitse huolehtia ikuisesta kadotuksesta, sillä sitä ei ole. Me olemme kaikki kadotettuja, kunnes löydämme mestarin, jonka jäljessä kuljemme. Me olemme kadotettuja lampaita, mutta kun tiedämme mestarista, kuljemme hänen jäljessään, silloin kaikki turhat uskomukset kadotuksesta ja sen sellaisesta ovat menneet. Ei ole helvettejä, ei piruja, perkeleitä, pahoja henkiä olemassa meille – vaikka niitä olisikin objektiivisesti olemassa jossakin – koska me tahdomme vain mestarin jäljessä kulkea.

Sitten muistan – ohimennen mainiten – että kun olin tuolla tavoin ymmärtänyt Jeesuksen opin ja hänen seuraamisensa, niin muutamia päiviä myöhemmin tuli H. P. Blavatskyn teosofia eteeni, ja siitä sai järkeni valaistusta, niin että järjelläni ymmärsin sen asian, minkä olin tiennyt ja tuntenut oikeaksi sydämessäni ja omassatunnossani. Teosofia selitti sen.

Erikoisesti on painunut mieleeni tapahtuma, jonka koin eräänä toukokuun päivänä 1895. Olin pienillä säästöilläni ollut ostamassa teosofisia kirjoja Unionin- ja Esplanadinkadun kulmassa olevasta Edlundin kirjakaupasta. Ostin ruotsalaisia teosofisia kirjoja niin paljon kuin sain. Niitä sellaisia kirjoja ei ollut montakaan siihen aikaan. Äärettömän onnellisena kirjapakettista kainalossani astuin ulos kirjakaupasta ja kävelin Esplanadille. Olin ehtinyt puoliväliin seuraavaa kadunkulmaa, kun vastaan tulee olento, johon katseeni kiintyi kuin lumottuna. Oli kaunis kevätpäivä. Aurinko paistoi ja ihmisiä oli paljon liikkeellä, mutta kukaan heistä ei näkynyt kiinnostavan mitään huomiota tuohon olentoon. Mutta tuo merkillinen olento, pitkä solakka mies pitkässä munkin kaavussa ja mustassa päähineessä tulee minua vastaan ja katsoo minuun, ja minun silmäni ovat todella kuin lumottuina kiinni hänessä. Hän ei ole mikään nuori mies, vaan mielestäni vanha ja laiha, aivan kuin joku keskiaikainen askeetti. Ja kun hän katsoo minua hyvin syvään silmiini, ajattelin: ”Olisipa minulla tuollainen opettaja, jolta saisin neuvoja, jonka jalkojen juureen saisin istahtaa, se olisi jotakin.” Olin silloin 19-vuotias. Sitten hän meni ohitseni, ja samassa minussa heräsi ajatus: kuinka eivät kaikki ihmiset jääneet katselemaan häntä. Minä käännyin ympäri, seurasin katseellani häntä ja huomasin vielä, että hänellä oli jaloissaan puukengät, jotka kolisivat hänen kävellessään, ja minä ihmettelin, etteivät toiset ihmiset kiinnostaneet mitään huomiota häneen. Ja sitten mies hävisi. Kuljin sitten eteenpäin kadulla mietteissäni, ja minussa heräsi ajatus, että olisikohan se voinut olla Madame Blavatsky, H. P. B.? Ei, tuumiskelin. Sehän oli mies, joku keskiaikainen mies. Mutta kukahan hän sitten mahtoi olla? Hänen kuvansa oli mielessäni koko ajan kävellessäni kotiin saakka. Ja vasta paljon myöhemmin, vasta nyt vanhana minulla on syytä ajatella, että se sittenkin oli H. P. B. Ei hän ollut siinä hahmossa, mikä hänellä oli tässä ruumistuksessa. H.P.B. on mies eräässä sellaisessa astraalisessa muodossa, jota hän joskus käyttää

näyttäytyessään, ja silloin hän on juuri tuollainen vanhahko mies, ja hän käyttää mielellään silloin tuossa toisessa maailmassa munkin kaapua. Sitä minä en silloin vielä tiennyt, ja kuitenkin minulla oli ajatus, että eiköhän se olisi voinut olla H. P. B.; se oli siis yksi niistä henkilöistä, joita H. P. B. nyt ei ole. Mutta tuo näkemykseni vaikutti minuun hyvin voimakkaasti.

Kun minä ajattelen tulevaisuutta, lausuisin silloin sydämestäni sen tulevaisuuden toivomuksen, että opettaisimme nuorille ihmisille koulussa, ehkä jo ylemmillä luokilla maailman kaikista uskonnoista, että opettaisimme heille niistä asioista sen teosofian valossa, jonka H. P. B. antoi. Kun saamme tutkia vanhoja uskontoja niiden omassa hengessä alkuperäisissä puhtaissa, kauniissa muodoissa, silloin ymmärrämme millä tavoin tämä maailma on rakennettu ja kuinka ihminen on olento, joka kehittyy vähitellen täydellisyyttä kohti ja kuinka hänen täydellisyytensä käsittää myöskin ihmeellistä tietoa. Ei se ole ainoastaan siveellistä kehitystä, ei sitä, että ihminen tulee siveellisesti täydelliseksi, vaan myöskin sitä, että hänen tietonsa kasvaa ja avautuu näkymättömään maailmaan ja että hän tulee todella viisaaksi tietäjäksi, adeptiksi Valkoiseen veljeskuntaan. Kun nuoret ihmiset tulevaisuudessa saavat heti tietää näistä asioista, niin monet heistä varmaan ajattelevat: noinhan se on. Jospa vain saisin oman opettajan, joka näyttäisi minulle tien totuuteen. Silloin nuo opettajat, jotka vain odottavat pääsyä heidän luokseen, voivat tulla. Mehän tiedämme, että meidän täytyy olla kuin lapset, jos tahdomme tulla taivasten valtakuntaan. Meidän täytyy puhdistautua persoonallisuudessamme niin, että voimme ottaa vastaan sellaisen opettajan, joka ei tahdo tietää mitään pahasta, vaan tahtoo kuljettaa meitä taivasten valtakuntaan. Ei hän voi lähestyä meitä, jos olemme täynnä saastaa. Mutta jos olemme kuin lapset, voi meissä kehittyä tuo tahto: tahdon kulkea mestarin jäljessä ja tietää totuuden, tahdon tulla taivasten valtakuntaan. Silloin opettaja voi tulla ja auttaa meitä tietämään enemmän. Näen sellaisen tulevaisuuden, jossa ihmiset jo nuorina voivat ajatella vakavasti elämää, ei ankarien uskonnollisten ihmisten tavoin jylhän vakavina, ankarana ja ikävän näköisinä, hyvin herkkinä suuttumaan itselleen ja toisille. Ei vakavia tuolla tavoin, vaan vakavia sillä tavoin, että he ymmärtävät, kuinka koko olemassaolo on suunnattomin ponnistuksin ohjannut heitä, että heidät on kutsuttu uskomattoman korkeaan asemaan hyvydessä, siveellisyydessä ja voimassa. Sellaisesta tulevaisuudesta haaveilen.

Sitten muistan vielä, että vuonna 1896 syksyllä tapahtui minulle sellaista, että sain tietää, mikä Kristus on. Sain tietää eron Kristuksen ja Jeesuksen välillä. Sain ikäänkuin nähdä iankaikkisen Jumalan Pojan, sen Isän täydellisen ihmisen ajatuskuvan, joka maailman alusta saakka on ollut, jota kristikunta nimittää Kristukseksi. Tämän ja vielä paljon enemmän sain nähdä. En keksi sanoja, sain sen kokea. Ja tuo kokemus herättää minussa sellaisia tulevaisuuden toiveita, että kun tuo uusi ihmiskunta tulee tänne maan päälle, ne ihmiset jotka jo kulkevat mestarin jäljessä, jotka tahtovat tulla taivasten valtakuntaan ja osallisiksi siitä tiedosta, mitä suuret opettajat siellä voivat jakaa, silloin ihmisille tapahtuu, että he saavat nähdä Jumalan Pojan, joka meitä auttaa kaikessa todellisessa henkisessä pyrkimyksessämme. Hän on meidän voimamme ja vahvuutemme. Meidän ei silloin tarvitse turvautua mihinkään persoonalliseen, pikkumaiseen, mitättömään voimaan, vaan kun Jumalan Poika, Kristus, on meidän takanamme, saamme häneltä voimaa ei ainoastaan pyrkimään, vaan myöskin toteuttamaan kaikkea hyvää.

Pikakirjoittanut Reino Kuosma